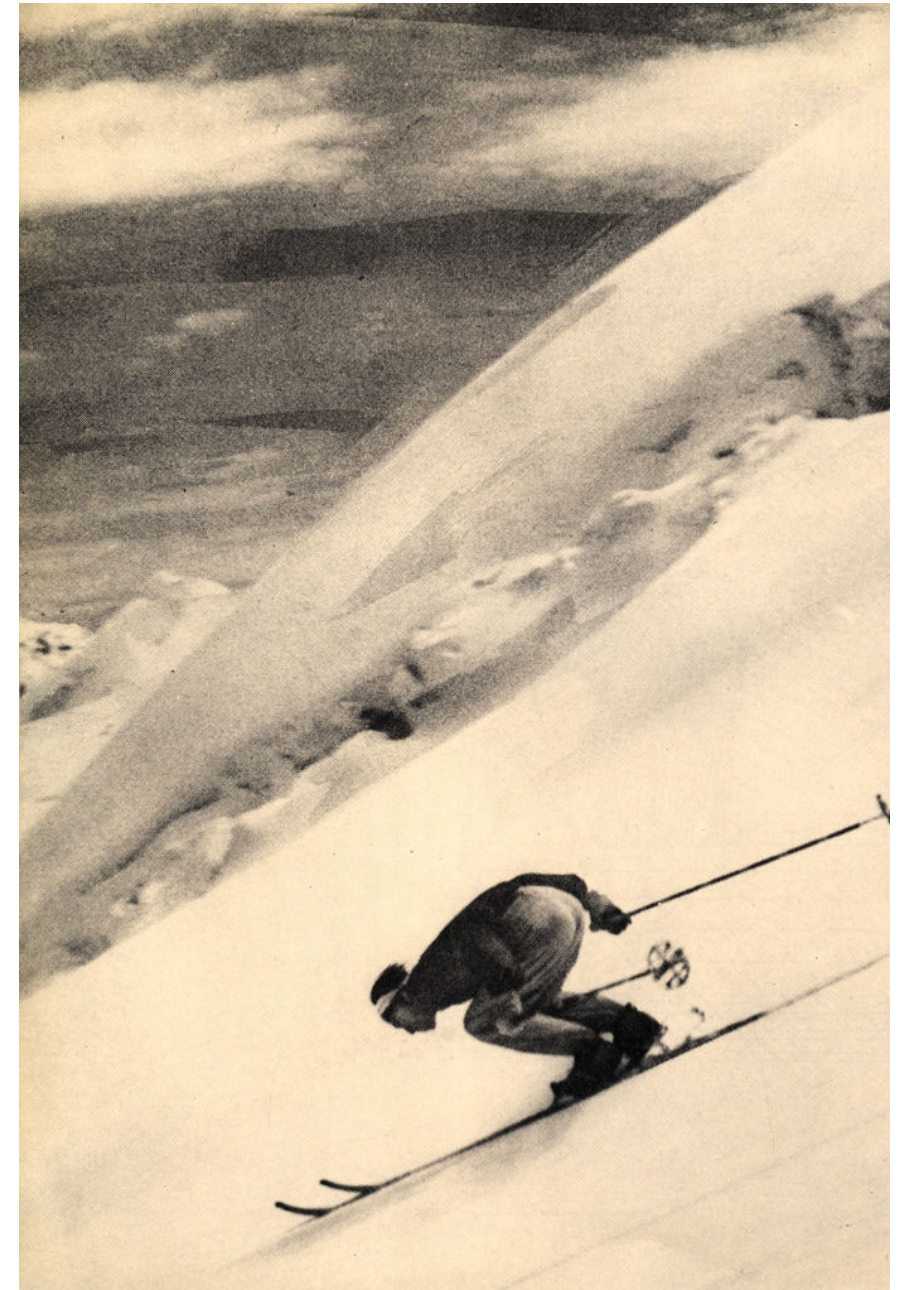


In opdracht van het College van Burgemeester en Schepenen van Peer

voor sportzone De Deust



Skipiste als baken in het landschap van Peer

Visie en schetsontwerp Jan Doms LEF stadsdynamica

2009 | 2010

LEF stadsdynamica en de opgave

Per schrijven d.d. 14|10|2009 bevestigde Jan Doms - LEF stadsdynamica, onder dankzegging voor de uitnodiging van het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Peer, zijn deelname om een visie te ontwikkelen en een schetsplan te vervaardigen voor de uitbreiding van de Skipiste, bekend onder de naam Snow Valley.

Op maandag 26 oktober 2009 werd ter plekke een uitgebreide toelichting gegeven op de opgave. Na bestudering van het ter beschikking gestelde materiaal in de vorm van foto's, tekeningen en documentatie, is besloten aan de uitnodiging voor het uitwerken van de opdracht gehoor te geven.

Per 10|11|2009 is de definitieve deelname aan de opgave zoals omschreven, aan de heer Chris Gielen, Dienst Ruimtelijke Ordening Stad Peer, schriftelijk bevestigd.

Karakteristiek van de opgave

De opgave behelst de uitbreiding van de reeds bestaande skipiste, gelegen binnen sportzone De Deust. De reden voor de verlenging van de skipiste is van economische en concurrerende aard.

Naast dit pragmatische doel, wordt er uitdrukkelijk naar gestreefd het geheel van de piste tot architecturale verbetering te brengen en een zodanige uitwerking aan de uitbreidingsopgave te geven dat er een baken in het landschap ontstaat, een kunstzinnig landmark, een verbeeldend herkenningspunt dat recht doet aan het karakteristieke landschap in de omgeving van Peer.

Bij dat alles moet in ogenschouw genomen worden dat de sportzone waarin de skipiste gelegen is, een gedifferentieerd 'open' gebied betreft waar een aantal sportaccommodaties in de loop der tijd werden gerealiseerd., waaronder de tennisterreinen, de sporthal en de skipiste en aanverwante voorzieningen als het voetbalterrein, de cyclobaan en het BMX-parcours en dergelijke.

Er worden pogingen ondernomen om te komen tot een verbetering van de architecturale kwaliteit van de bebouwing op het gehele terrein en het aanbrengen van structuur en samenhang door onder meer efficiënte routing en parkeren. Tevens wordt er een belangrijke kans gezien door nieuwe landschapschappelijke kwaliteiten in te weven. Alles ten gunste van een betere beleving en werking van het ensemble van sportaccommodaties en de openbare ruimte tussen de bebouwing.

Bestaande bebouwing skipiste en sportzone

In de periode 1996 – 2004 zijn een tiental stedenbouwkundige vergunningen afgegeven voor de bouw van een overdekte skipiste, de eenmalige verlenging daarvan, de uitbreiding met kinderpiste en de bouw van een funpiste (snowboard).



Daarnaast betreft het vergunningen voor aanverwante bouwvolumes ten behoeve van noodzakelijke facilitaire voorzieningen.

Het resultaat is dienovereenkomstig gefragmenteerd. Verschillen in kleur, materiaal en vorm komen willekeurig over.

In het bijzondere vallen de ten opzichte van elkaar afwijkende dragende staalconstructies op. Vorm en structuur zijn gedifferentieerd. Deze tamenlijk dominante constructies bepalen van het maaiveld mede het huidige 'rommelige' aanzicht van het gebouwenensemble.

De situering van de cyclobaan ten opzichte van de skipiste is hecht te noemen. Maar een verbindende schakel, bijvoorbeeld in de vorm van een faciliteit ter verzorging van sporters en publiek tijdens de sportactiviteiten of alternatieve functie, ontbreekt.

Het geheel van de sportzone vertoont zoals in een aantal documenten is beschreven, weinig structuur en samenhang. Meerwaarden die zouden kunnen voortkomen uit zinvolle combinaties tussen de verschillende functies, blijken schaars. De verblijfskwaliteit is matig en de publieksvoorzieningen zijn enkelvoudig per sportvereniging of sportorganisatie georganiseerd.

Diagnose

De skipiste is gefaseerd tot stand gekomen. Dat geldt ook voor de overige voorzieningen die in sportzone De Deust zijn gerealiseerd. Tevens zijn er voornemens om er nieuwe accommodaties aan toe te voegen. De stapsgewijze ontwikkeling van de zone levert tot op heden ruimtelijke beelden op met een grote verscheidenheid.

De tussenliggende oppervlakten voor routing, parkeren en verblijf worden ervaren als restruimten tussen de karakteristieke vormen en volumes die voornamelijk bepaald zijn door de eigenheid van de sportdisciplines en bijbehorende vormconventies.

De sportzone komt vooral tot leven op de momenten dat gebruik gemaakt wordt van de buitenaccommodaties. De indoorsportactiviteiten dragen in beperkte mate (in- en uitgaand verkeer) bij aan een levendig beeld.

Structureel programma dat publiek aantrekt voor bezoek en verblijf in de sportzone buiten de momenten dat er sportgebonden en seizoensgebonden activiteiten plaatsvinden, ontbreekt nagenoeg.

In het concept 'Central park' (lommerrijk | lineair) wordt de aandacht enerzijds gericht op het aanbrengen van structuur en binding door middel van het aanleggen van een centrale as en anderzijds door deze as als drager te laten fungeren voor een parkachtige opzet (groene kamstructuur). Het lineaire patroon versterkt in visueel opzicht de as.

Een vorm van aanvullend programma wordt voorzien door het stimuleren van overwegend recreatieve vormen van spel en beweging voor jong en oud.

Tenslotte wordt het nodige verwacht van de verbetering van de architectonische kwaliteit van de bestaande en nieuwe bebouwing, en de te behalen inrichtingskwaliteit van de openbare ruimte.

De betekenis van de voorgenomen uitbreiding van de skipiste is evident vanwege de voorziene hoogte en aaneengesloten lengte van de bebouwing. De invloed daarvan op het landschap op het maaiveld en de skyline van Peer, waar zich nog andere hoge elementen bevinden zoals de watertoren, elektriciteitsmasten en de Sint Trudokerk, is aanzienlijk.

De aanwezigheid van de piste op de sportzone is, zeker nadat de uitbreiding zal zijn gerealiseerd, dominant. De bestaande kwaliteit van de bebouwing compenseert deze dominantie onvoldoende. Een sprekende aanpak van de uitbreiding(en) zou(den) meer balans moeten brengen. De overkapping van de cyclopiste zou daaraan bij kunnen dragen.



Hoogte in het landschap

De kern van de opgave is erop gericht om in het kader van de uitbreiding van de bestaande skipiste een baken in het landschap te creëren. De oorspronkelijke bouw van de skipiste en de latere uitbreidingen, hebben als kenmerk gemeen dat voor het bereiken van de hoogte steeds uitgegaan is van een oplopende 'kolommen'-structuren die de pistes dragen.

Het valt op dat voor vrijwel elke bouwphase verschillende staalconstructies zijn toegepast. Naarmate de hoogte toeneemt, wordt het staalwerk zwaarder aangezet. De ruimten onder de pistes laten mede door reeltief willekeurig staalgebruik weinig aantrekkelijke mogelijkheden voor alternatief gebruik.

De in hoogte en lengte toenemende doorsnijding van het landschap - hoogte tot ca 62 meter | lengte tot ca 330 meter - doet bij voortzetting van het huidige stramien te zeer afbreuk aan het landschap.

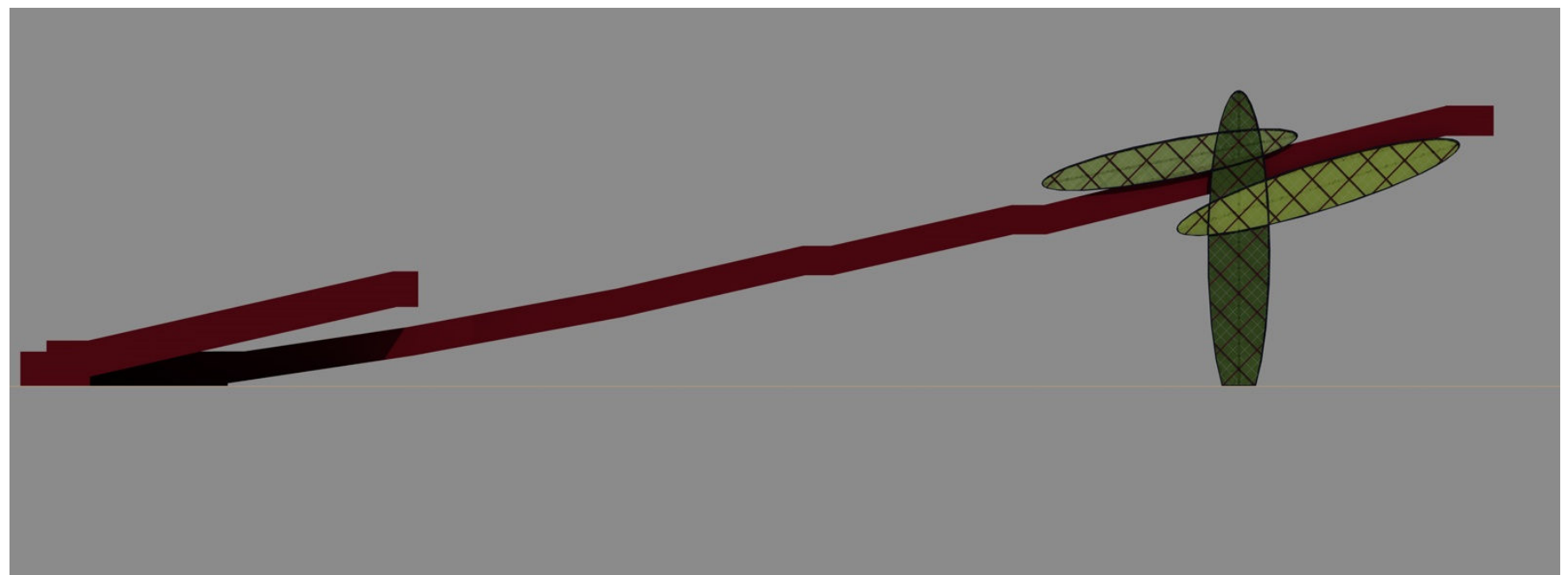
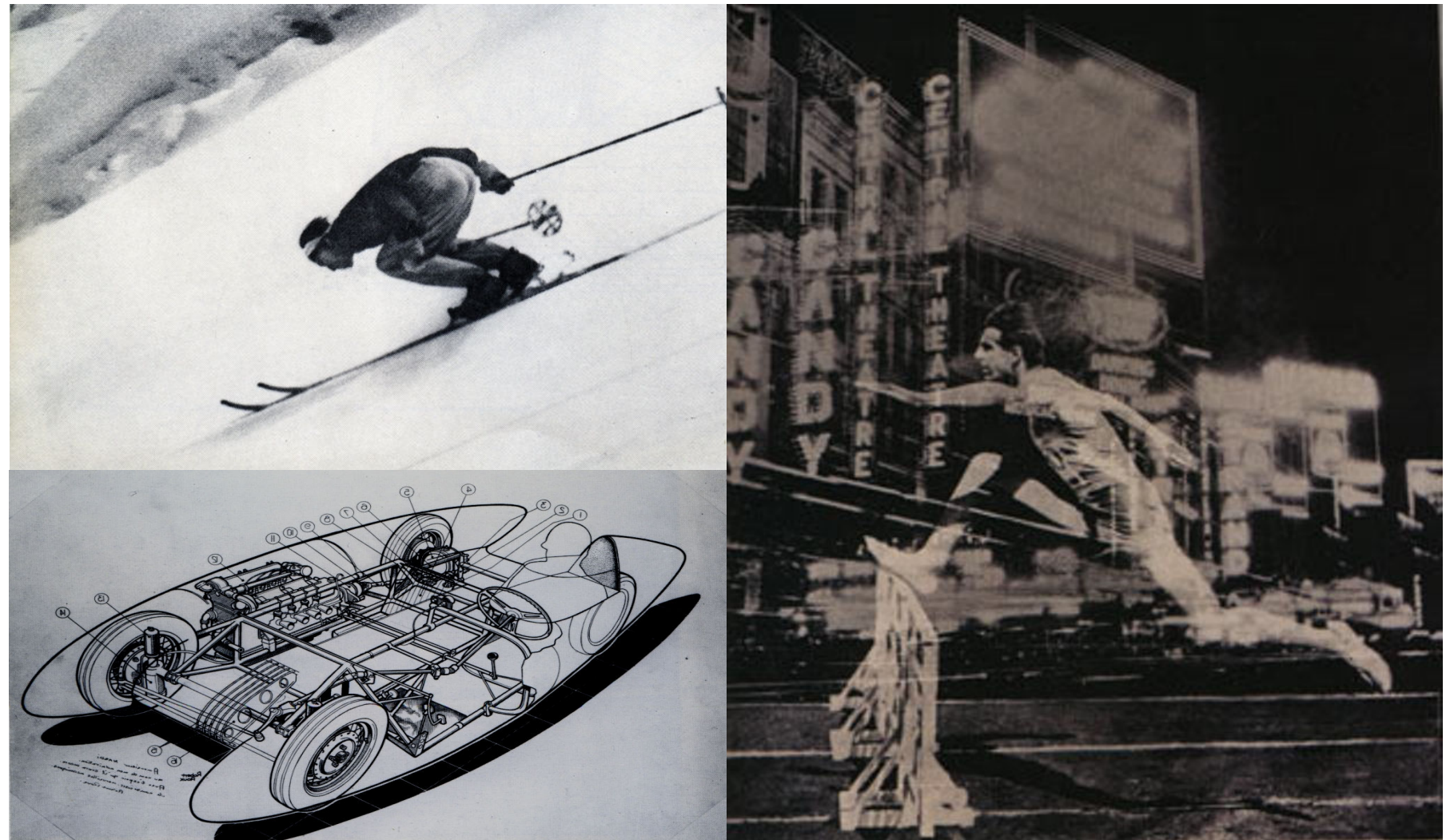
Stad Peer kent behoudens de skipiste nog enkele hoge elementen die van invloed zijn op het aanzicht van de stad zelf en het omringende landschap. Centraal in Peer bevindt zich de Sint Trudokerk. Deze kerk wordt wel aangeduid als de 'Reus der Kempen'. Ten noorden van het centrum staat de watertoren met zijn typische vorm, opgebouwd uit een betonnen cilinder en een omgekeerde betonnen kegel. Noord-Oostelijk lopen de hoogspanningskabels, omhoog gehouden door de karakteristieke stalen masten. Het zijn herkenningspunten die geaccepteerd zijn in het landschap.

Elegant en dynamisch | stoer en poëtisch | hefbrug

De Italiaanse architect Carlo Mollino (1905-1973) maakte weinig onderscheid tussen architectuur en leven. Naast zijn perfectionisme wordt zijn oeuvre gekenmerkt door (schijnbare) luchtigheid. Deze lichtheid is een reflectie van de overgave waarmee hij zich stortte op constructie- en skitechniek, literatuur, de snelheid en de risico's van de autoracesport, fotografie en architectuur.

De avant-garde kunstenaar El Lissitzky (1890-1941) maakte een foto-montage van de hordeloper in de stad. Deze afbeelding zou symbool kunnen staan voor de dynamische toekomst van de sportzone van Peer.

Elegant en dynamisch, stoer en poëtisch, dat zijn de belevingswaarden die van belang zijn voor een goede performance van de skipiste in het landschap. Met genoemde waarden in het achterhoofd is als belangrijkste referentie voor de uitbreiding van de skipiste de 'hefbrug' (ophaalbrug) genomen.





Sculptuur in het landschap

In de Rijn-, Maas-, en Scheldedelta bevinden zich tal van historische en moderne bruggen. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze voor het merendeel een ander schaalniveau vertegenwoordigen dan de omliggende bebouwing en begroeiing. De functie ligt als het ware besloten in de constructieve vorm. Enerzijds brengen ze een verbinding tot stand tussen twee oevers of tussen de kade en het water, anderzijds hebben ze een hefffunctie voor de doorlaat van schepen of het laden en lossen.

Vele van de bruggen, die in de regel puur vanuit de functie geconstrueerd en ontworpen zijn, bezitten sculpturale eigenschappen zoals die naar voren komen bij belangrijke monumenten.

Deze constructieve 'sculpturen' vormen het ankerpunt voor de omgeving. Ze zijn herkenbaar, dragen bij aan de oriëntatie en stellen de omliggende volumes in een nieuw ordeningsperspectief. Hoe krachtiger het gebaar, hoe sterker de werking.

De ontwikkelde basisvorm - staande en liggende 'ovaal' - en de toegepaste groene kleuren refereren aan de natuur. De gebogen lijnen geven een vrouwelijke beëindiging van de robuuste rastervormige staalstructuur. Dat geeft een elegante en tegelijkertijd stoere uitstraling. De compactheid van de draagconstructie zorgt voor het terugwinnen van bruikbare ruimte onder de piste.



Vitalisering bestaande pistes en uitbreiding



De bestaande pistes zijn eenvoudig van vorm. Het zijn langgerekte hellende dozen die gedragen worden door een in hoogte oplopende variërende kolommenstructuur van staal.

Het volume van de kinderpiste sluit overlangs direct aan op de hoofdpiste. Het volume van de parallel lopende funpiste staat los van de kinderpiste.

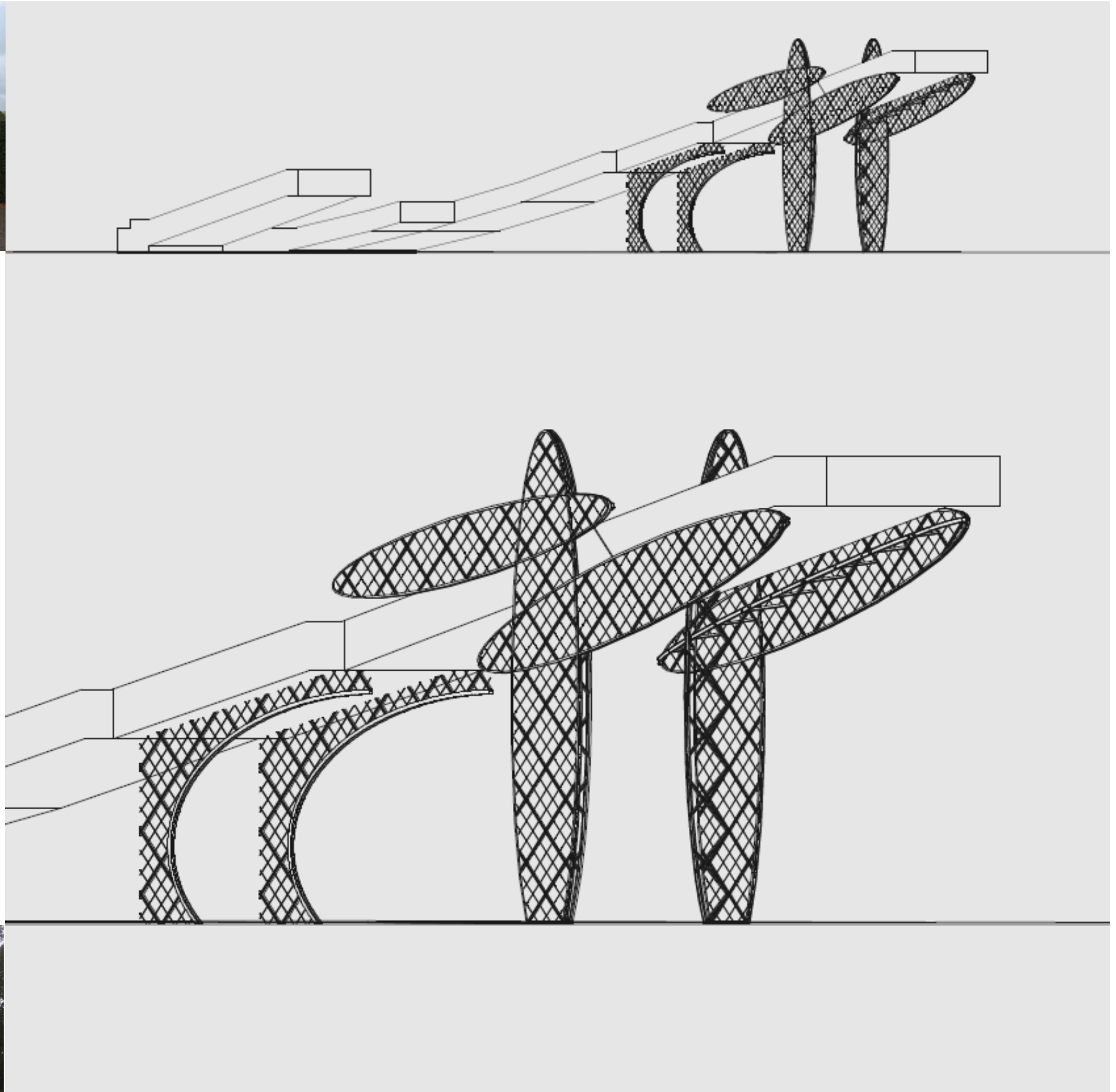
De helling van de hoofdpiste wordt onderbroken ter hoogte van de eerste uitbreiding door een horizontaal deel (voormalig einplateau). Ten behoeve van de uitbreiding wordt dat stramien herhaald. Het eindplateau van de uitbreiding is eveneens horizontaal.

De huid van de hoofdpiste en van de kinderpiste is vanaf de basis vaalgroen. De funpiste heeft een vaalgrijze kleur. Het gedeelte van de uitbreiding van de hoofdpiste is eveneens vaalgrij.

Gegeven het beperkte budget is ter verbetering van de bestaande architectuur in het schetsontwerp enkel gekozen voor de vervanging van het constructiegedeelte van de eerste uitbreiding van de grote piste.

Er ontstaat daardoor een duidelijke beeindiging van de reeds bestaande gevarieerde colommenstructuur, terwijl het meer verbijzonderde gedeelte van de staalstructuur van het oudste gedeelte beter tot zijn recht kan komen. Deze ingreep is ook gunstig voor alternatief gebruik van de ruimte onder de piste.

Toepassing van kleur met een rijke uitstraling om binding aan te brengen tussen de bouwvolumes komt terug in de verdere toelichting.



Kleur

De sportzone kent geen of weinig afgewogen toepassing van kleur in de openbare ruimte en in de bebouwing. Toch liggen er gereede mogelijkheden om met uitgebalanceerde inzet van kleur en kleurencombinaties samenhang te bevorderen en belevingskwaliteit op te roepen.

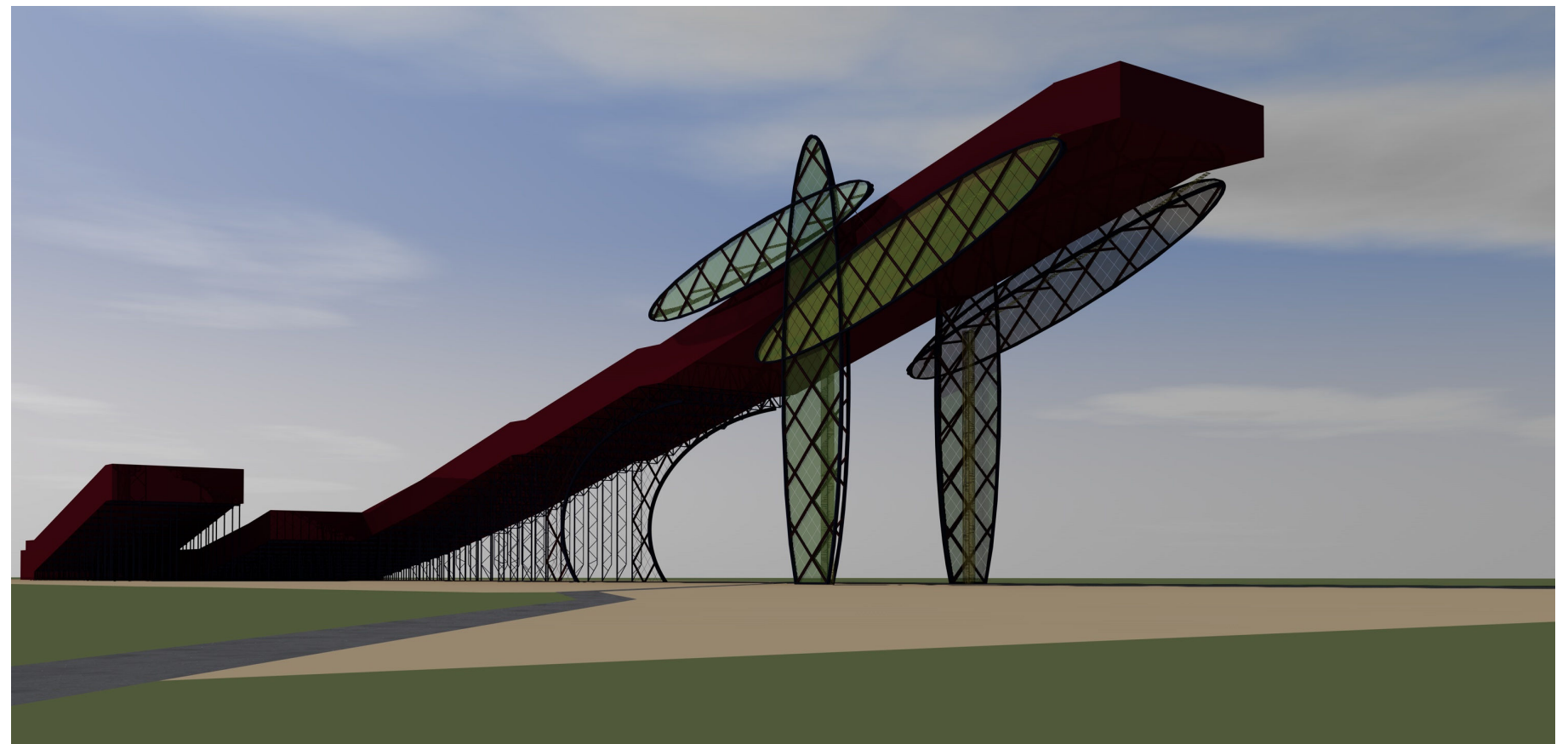
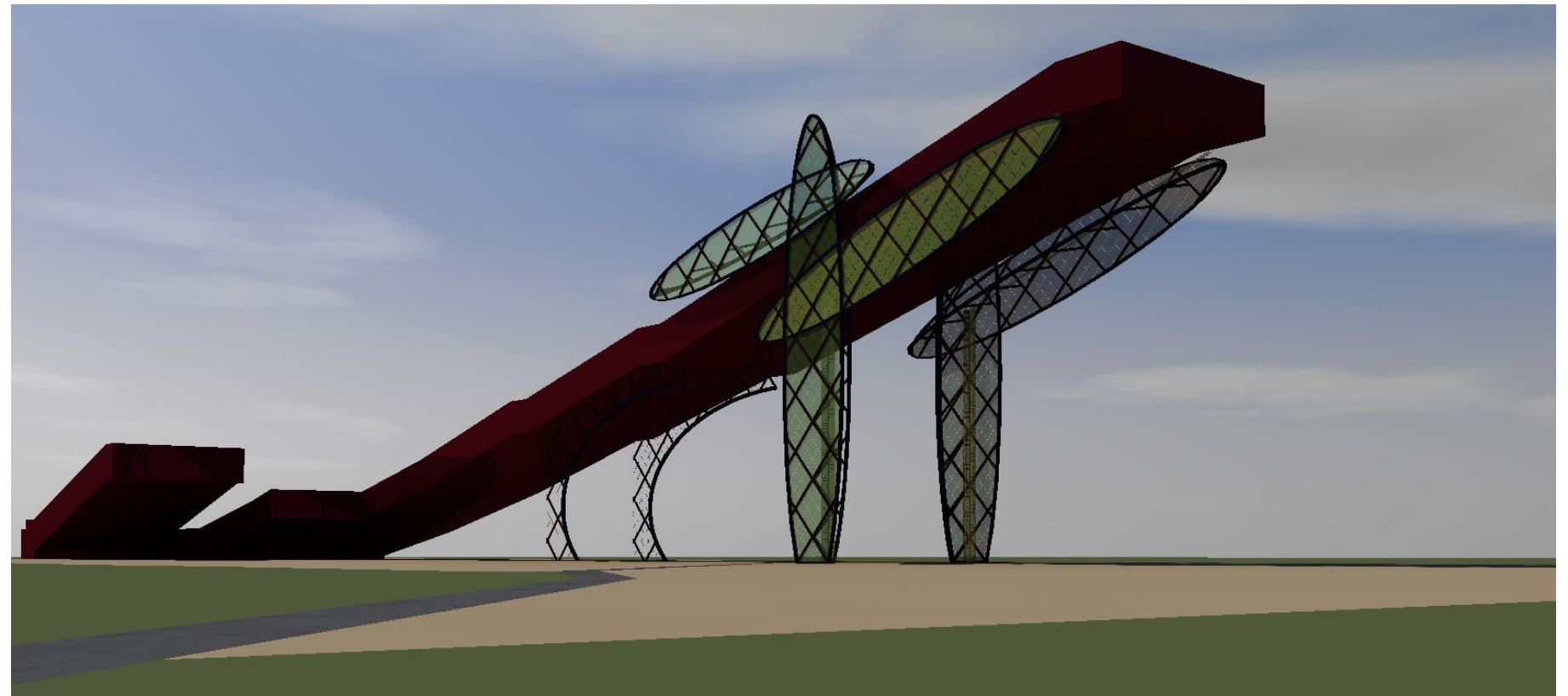
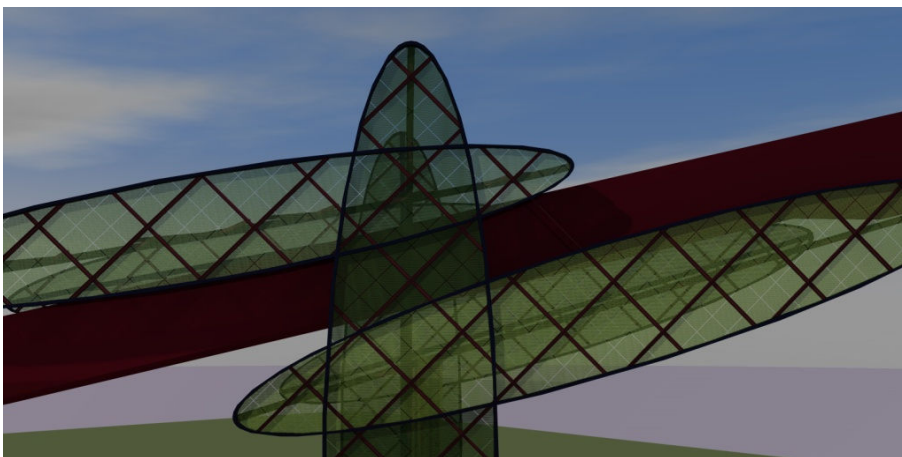
De landschappelijke context met de bijbehorende seizoenkleuren en de variërende kleuren van de luchten als gevolg van de afwisseling van dag en nacht en de weersomstandigheden, zijn op dit moment bepalend. Dat er samenhang door kleur kan ontstaan, werd deze winterperiode duidelijk op de momenten dat het landschap witgetooid werd als gevolg van overvloedige sneeuwval.

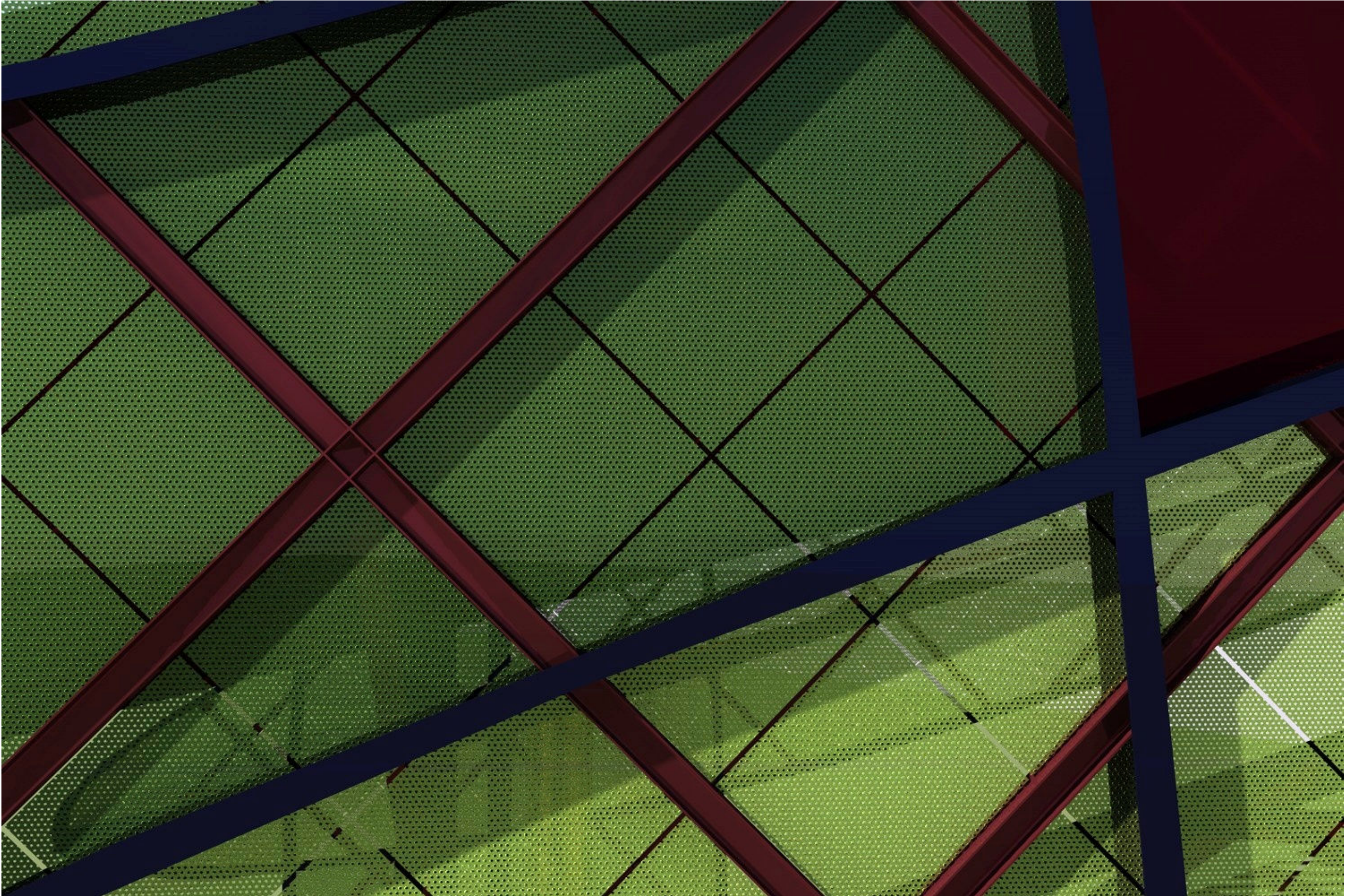
In het schetsontwerp van de skipiste en zijn uitbreiding, worden diverse kleuren ingezet om de samenhang te bevorderen tussen de bestaande hellende rechthoekige dozen en de toe te voegen uitbreiding met overeenkomstige hellingshoek. Dat geldt tevens voor de kleurtoepassing bij de dragende constructies die nodig zijn om de juiste hoogte voor de volumes te bereiken.

Het gaat niet alleen om de kleur zelf, maar ook om de materiaaluitdrukking daarvan. Er wordt uitgegaan van de toepassing van hoogwaardige kleursystemen met een rijke uitstraling.

Bij de dozen wordt geopteerd voor de kleur bordeauxrood. Deze kleur heeft van zichzelf al een rijke en warme uitstraling. Bij de hoofdvorm van de nieuwe steelconstructie die de uitbreiding van de skipiste in de lucht houdt, zijn de kleuren (vlakinvullingen van geperforeerd staal) in donker en lichter groen opgezet, kleuren die ook in het landschap voorkomen.

De constructie zelf is voorzien in de kleur staalblauw gecombineerd met de kleur wijnrood die het raster accentueren. Dezelfde kleuren worden ook voorgesteld voor de vervangende constructie onder de laatste uitbreiding. Daarmee onderscheid zich het nieuwe staalwerk van het oude onder de bestaande volumes. De eenheid van het oude staalwerk zal gediend zijn met enkel de kleur staalblauw.





Denksportcentrum – auditorium | vvv voor natuur en landschap

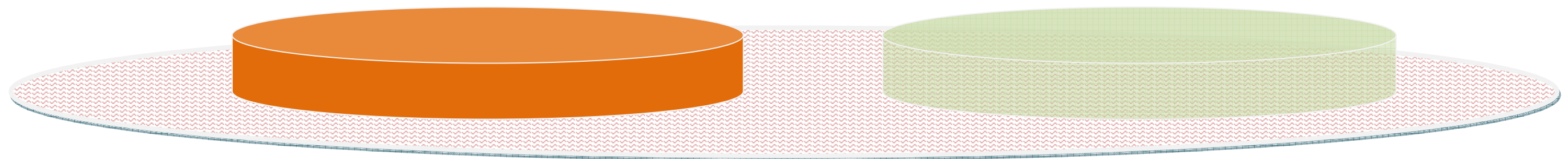
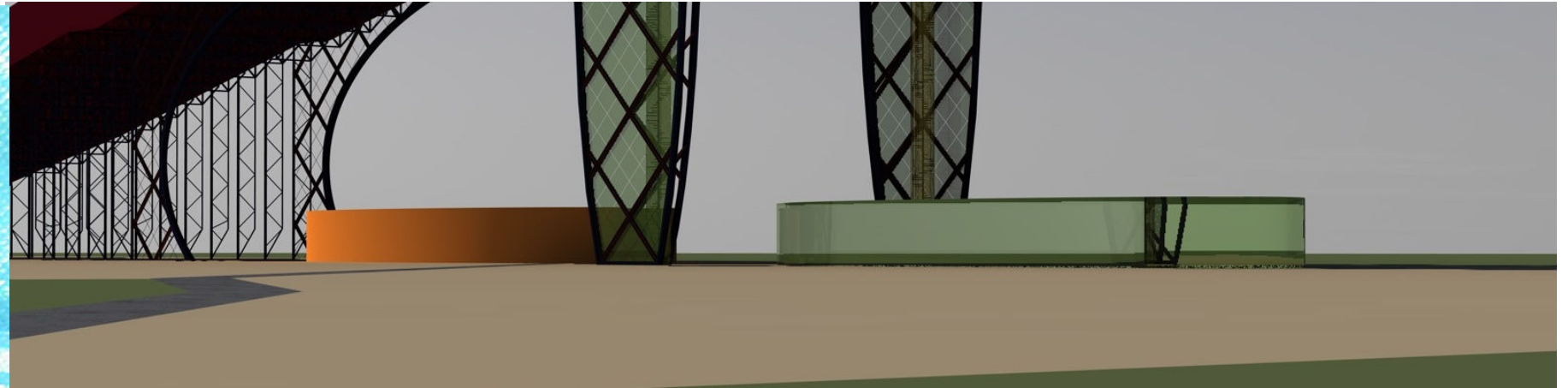
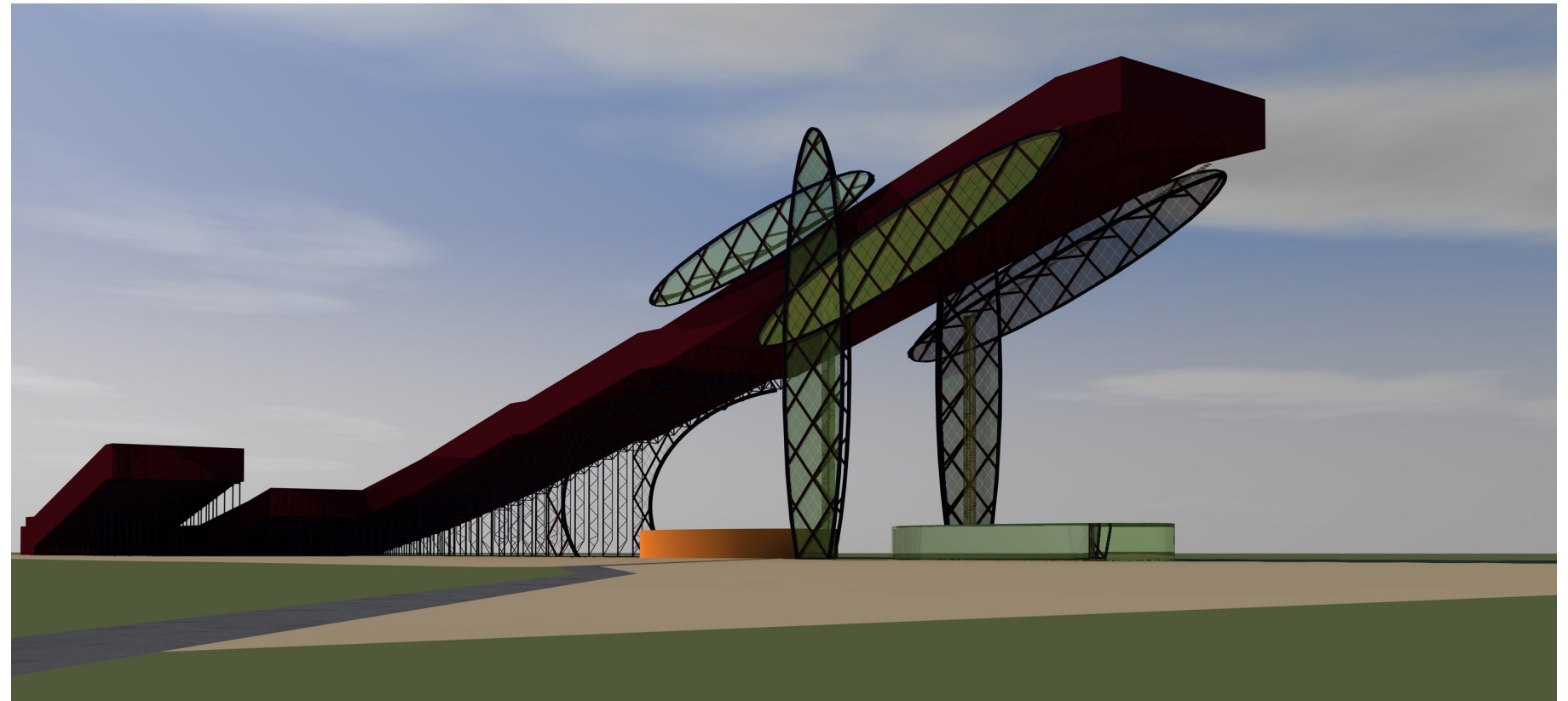
Onder de skipiste wordt voorgesteld twee ovale bouwvolumes te realiseren. Een gesloten volume dat dienst kan doen als auditorium voor kennisoverdracht op het gebied van topsport en recreatiesport. Een transparant volume dat kan gaan functioneren als denksportcentrum.

In de Provincie Limburg gaan al geruime tijd stemmen op om een vaste voorziening te creëren voor de denksport. Een dimensie van de sport die een welkome aanvulling zou kunnen zijn op de sportactiviteiten die er al plaatsvinden in de sportzone.

Door het denksportcentrum te combineren met een auditorium kan er ook een zinvolle koppeling worden gelegd tussen enerzijds de denksport en anderzijds de theoretische (overdrachtelijk) grondslagen voor het beoefenen van topsport, recreatiesport en alternatieve vormen van beweging voor het plezier en voor het bereiken en behouden van een goede gezondheid.

Wellicht is het mogelijk op deze plek ook een vvv in te richten voor natuur en landschap in Peer en omgeving (o.a. Abeek vallei).

Deze nieuwe activiteiten betekenen een toevoeging aan de levendigheid van de campus, terwijl tegelijkertijd deze voorzieningen ook benut kunnen worden voor onthaal van bezoekers van de sportzone.

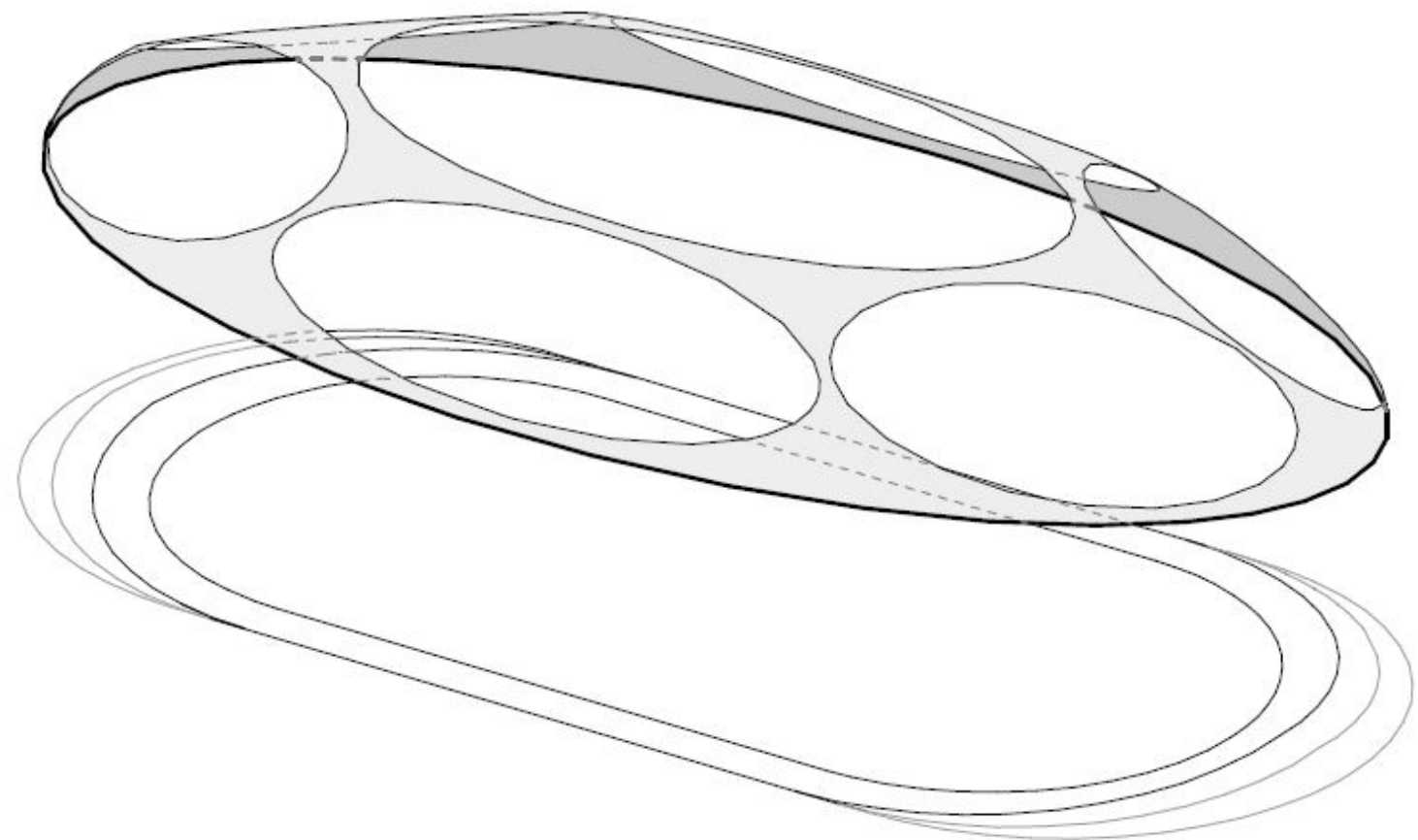
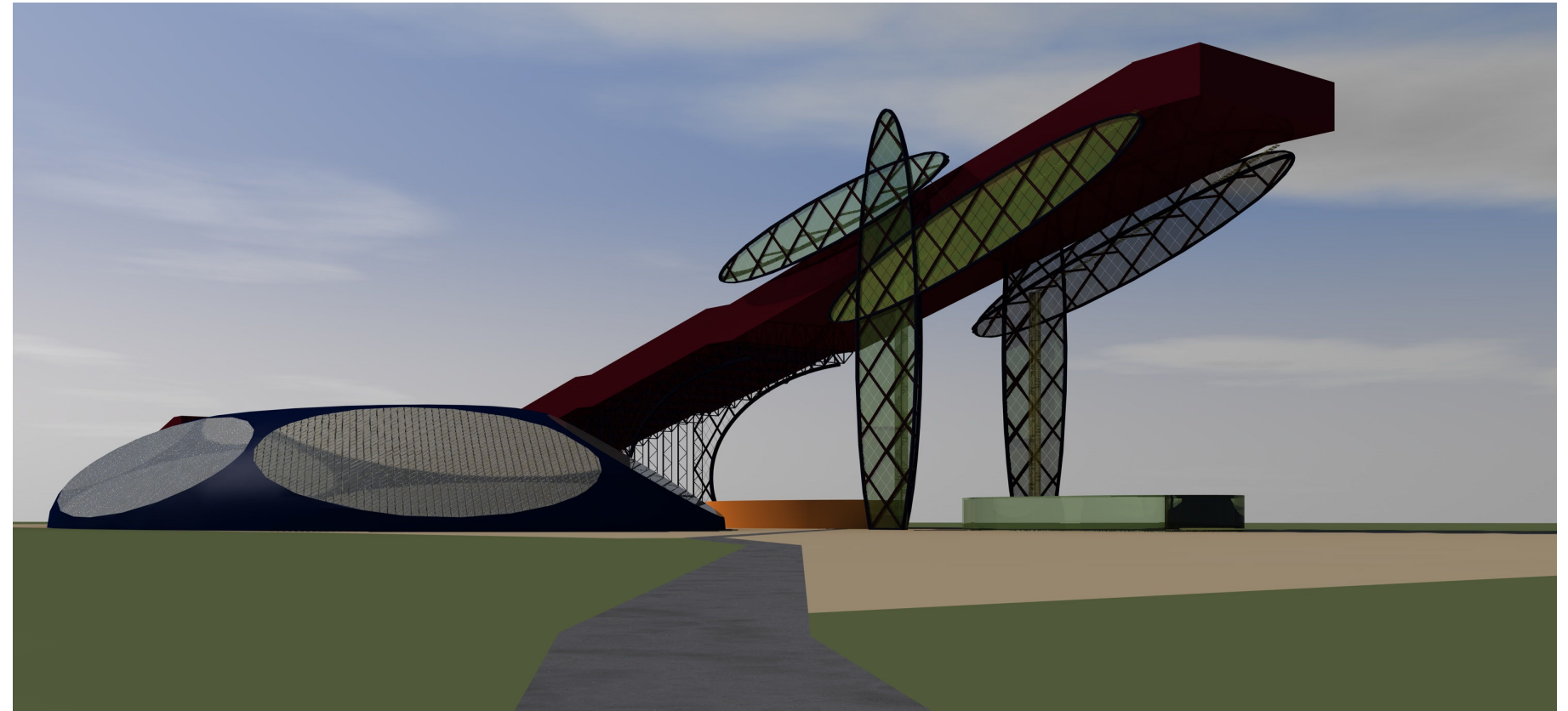


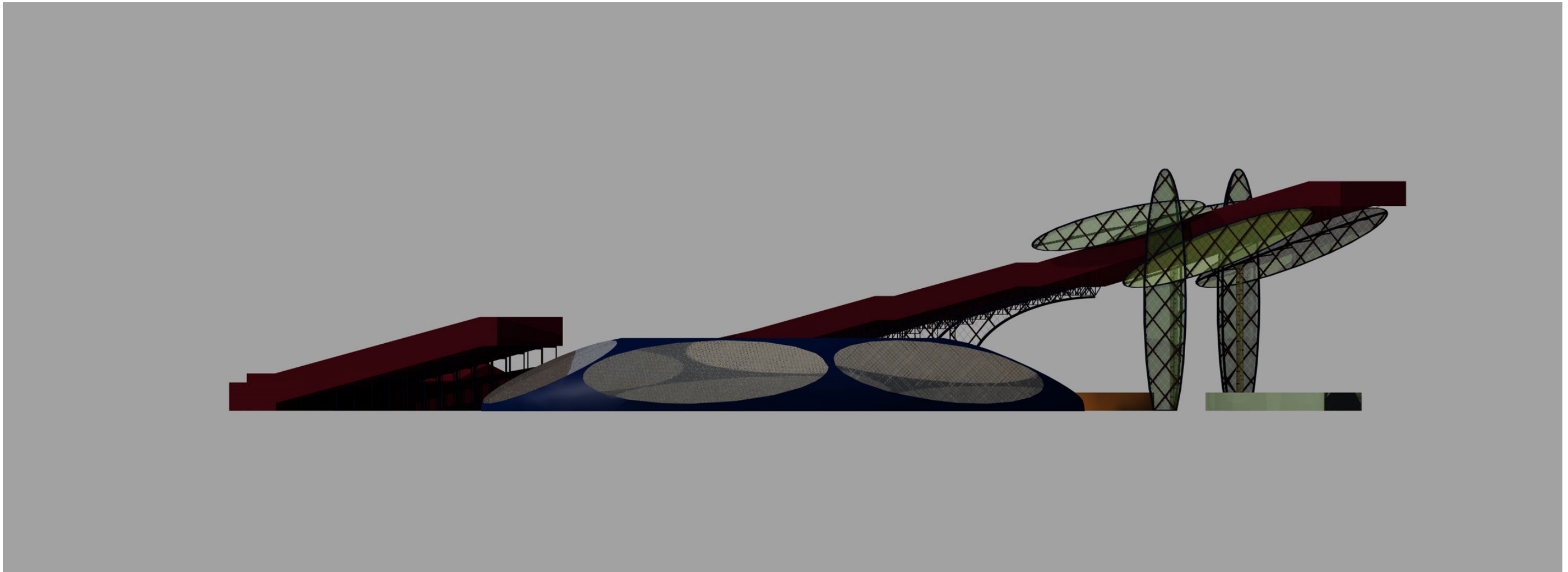
Cyclobaan

In de opgave is sprake van een eventuele overkapping van de cyclobaan. In relatie tot de uitbreiding van de skipiste en het voornemen om meer architectonische kwaliteit aan de sportzone toe te voegen, hebben wij in het kader van de opgave een eerste schets daarvoor gemaakt.

Door de toevoeging van een overdekte cyclobaan, de uitbreiding van de skipiste zelf en de daaronder geplaatste volumes voor het denksportcentrum annex auditorium, krijgt de sportzone in dit gebied meer het karakter van een sportcampus, te vergelijken met met een universiteitscampus.

Het binnengebied van de cyclobaan kan voor meervoudig gebruik dienen. Zeker als de cyclobaan overkapt wordt. Bijvoorbeeld voor indoorskaten, streetdance, atletiek, klassieke en populaire concerten, symposia, kort verblijf internationale skiploegen, grootschalige denksportevenementen, modeshows, beurzen en wat dies meer zij.





Energie'centrale' van de sportcampus

Het dak van de skipiste is in het schetsontwerp voorzien van zonnepanelen. Aande schets die gemaakt is van de overkapping van de cyclobaan ligt ten grondslag dat er maximaal oppervlak wordt benut voor het opwekken van elektriciteit.

Bovendien biedt de combinatie van de skipiste met de overdekte cyclobaan mogelijkheden om het grote verschil in respectievelijk koude en warmte in te zetten voor het winnen van extra energie (innovatie).

Op die manier kan dit gedeelte uitgroeien tot de energie'centrale' van de totale sportcampus.

